

EL LLENGUATGE

Obeir

El verb *obeir* és un mot propi del llenguatge culte. Actualment, és clar, és normalment conegut de tothom, i el podem trobar en tots els nivells de llenguatge, però no sembla que hagi esdevingut gaire usual —malgrat que expressa una idea força elemental— en la llengua popular o col·loquial. Fins i tot gosariem afirmar —amb una prudent reserva— que hi ha arrelat més el substantiu corresponent, això és, *obediència*. I qui sap si això és degut al fet que en lloc de *obeir* s'usa ben sovint el verb *creure*, sense que hi hagi cap substantiu de la família d'aquest verb que es pugui usar com a equivalent de *obediència*.

Segons Coromines, l'accepció "obeir" que té avui el verb *creure* aparegué des de molt antic —hom podria creure que es tracta d'un ús modern—, i no és estranya a llengües romàniques veïnes, particularment l'occità *creire*. En català, com se sap, és molt normal i freqüent, especialment parlant dels infants, l'ús de *creure* amb aquesta accepció, així com el de les formes *creient* i *malcreient*. No hi ha, en canvi, cap antònim de *creure* de la mateixa família, i com a equivalent de *desobeir* s'usa *creure* en oracions negatives: *No volen creure*. Els

diccionaris, és clar, recullen aquests usos que acabem d'indicar, però semblen ignorar —potser no tots— un altre valor, més atenuat, de *creure*: com a equivalent de *fer cas*. Notem que, amb aquest valor, no és res contra natura que els pares creguin els fills: *Creu-me, mamá; les males cares te l'allunyarán més* (Narcís Oller: *La febre d'or*).

Però és evident que, a part *obeir* i *creure*, el llenguatge popular se serveix, per a l'expressió de la mateixa idea, d'una sèrie de frases o locucions verbals, que no solen figurar en els diccionaris de sinònims i que cal detectar en la llengua viva o en els diàlegs de les obres narratives que hagin sabut recollir el llenguatge popular. Repassem, així, *La vida i la mort de Jordi Fraginals*, de Pous i Pagès (en què es planteja, com se sap, un cas de desobediència filial), i hi trobem *trencar l'obediència*, *seguir la voluntat* (a algú) i el període més llarg *La voluntat del pare és cosa sagrada. Cal fer-li acatament...* Aquestes frases, però, tenen encara un cert to solemne. Caldria no oblidar la que és, potser, la frase més usual, *fer el que diuen* (a algú), que trobem especialment en oracions d'imperatiu i de caràcter comminatori: *Fes el que et diuen, Tu has de fer el que et diguin, Si fessin el que et diuen...*

Albert Jané